

द्राक्ष फळछाटणी अन् त्यानंतरचे रोग व्यवस्थापन

डॉ. सुजोय साहा,
डॉ. रत्ना ठोसर, योगिता रानडे

सध्या सर्व द्राक्ष विभागामध्ये द्राक्ष काढणी सुरू आहे. वातावरणात तापमान वाढत असून, आर्द्रतेचे प्रमाण कमी होत आहे. असे असले तरी काही द्राक्ष बागांमध्ये अजूनही 'सुटी मोल्ड' चा प्रादुर्भाव आढळून येत आहे. तापमानात वाढ होताना गोडीही त्याच प्रमाणात वाढते. या काळात सुटी मोल्ड या रोगाची काळी बुरशी पानांवर व द्राक्ष मण्यांवर वाढते. परिणामी मण्यांची गुणवत्ता खालावते. सुटी मोल्ड होण्यासाठी 'क्लॅंडोस्पोरीयम' ही बुरशी कारणीभूत असते. सामान्यतः या रोगाचा प्रादुर्भाव पिठ्या ढेकूण (मिली बग) या किडीचा प्रादुर्भाव अधिक असलेल्या बागांमध्ये आढळून येतो. पिठ्या ढेकूणांकडून उत्सर्जित होणाऱ्या चिकट स्रावावर या बुरशीची वाढ होत असे. मात्र सध्या पिठ्या ढेकूण प्रादुर्भाव नसलेल्या बागांमध्येही या रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे. पिठ्या ढेकूण किडीचे प्रभावी नियंत्रण केलेल्या बागेमध्येही या रोगाचा प्रादुर्भाव वाढू नये, यासाठी काळजी

द्राक्ष घडावरील सुटी मोल्ड रोगाचा प्रादुर्भाव.

द्राक्ष पानावरील सुटी मोल्डचा प्रादुर्भाव.

ध्यावी.

- द्राक्ष मण्यांचा आकार वाढण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या 'टॉनिक' चा अतिरिक्त व अवेळी वापरामुळे या रोगाला बाग बळी पडू शकते.
- रोगाचा प्रादुर्भाव असलेल्या बागांमध्ये सिलिकॉनयुक्त सरफॅक्टन्ट ०.३ मिलि प्रति लिटर या प्रमाणे द्रावणाने प्रादुर्भाव झालेले घड धुवून काढावेत.
- ज्या द्राक्ष बागांमध्ये फळ काढणीचे काम पूर्ण झाले आहे, अशा बागेच्या स्वच्छतेकडे लक्ष देणे आवश्यक आहे. घड झाकण्यासाठी वापरलेले

कागद, फवारणीच्या वेळेस वापरलेल्या रसायनांचे रिकामे डबे इ. ची योग्य विल्हेवाट लावावी.

- द्राक्ष बागेमध्ये ट्रायकोडर्मा या बुरशीचे ड्रेचिंग सुरू ठेवावे. सध्या योग्य तापमान असल्यामुळे या बुरशीची वेळीच्या रायझोस्फिअरमध्ये (मुळांच्या जवळील मातीमध्ये) चांगली वाढ होईल. पुढे

लवकरच तापमानात अजून वाढेल. त्या वेळी वाढलेले तापमान व वातावरण या बुरशीच्या वाढीसाठी पोषक राहणार नाही. सध्या ड्रेचिंग करत राहावे.

- एप्रिल छाटणीनंतर बागेत जमा झालेल्या पाला पाचोळ्याची एकत्र करून योग्य प्रकारे विल्हेवाट लावावी. हा पालापाचोळा जाळण्याऐवजी एखाद्या

खड्ड्यात एकत्र करावा. त्यापासून सेंट्रियल खत तयार करता येईल. बागेत मागील हंगामात असणाऱ्या रोगांचे अवशेष नष्ट होण्यास मदत होईल.

- डॉ. सुजोय साहा,

७०६६२४०९४६

(राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, मांजरी, जि. पुणे.)

बेदाण्यासाठी 'वैष्णवी बायोटेक' चे लोगाॅस, प्लॅटिनम नंबर १